

Den Stora Vändpunkten: Från Imperium till Earth Community

*En översatt sammanfattning av David Kortens bok **The Great Turning: From Empire to Earth Community** (2005). Sammanfattningen är skriven av David Korten och var publicerad i YES Magazine Summer 2006 Issue.*

Översättning Lena Jarlov, juli 2011

(Jag har inte kunnat hitta något bra svenskt ord för Earth Community och har därför valt att behålla det engelska uttrycket. LJ)

Vad kommer framtida generationer att kalla vår tid?

Kommer de att tala med vrede och frustration om "Det Stora Sammanbrottet", då en orimlig konsumtion överskred jordens bärkraft och ledde till en accelererande våg av kollapsande ekologiska system, våldsam kamp om det som återstod av planetens resurser och en dramatisk befolkningsminskning? Eller kommer de att se tillbaka med glädje på "Den Stora Vändpunkten", då deras förfäder förverkligade den mänskliga naturens utvecklingsmöjligheter, vände kris till möjlighet och lärde sig att leva i en kreativ gemenskap men varandra och Jorden?

Ett avgörande val

Vi står inför ett avgörande val mellan två motsatta modeller för att organisera mänsklig verksamhet. Låt oss kalla dem "Imperium" och "Earth Community". Utan en förståelse för historien och konsekvenserna av detta val kommer vi att öda värdefull tid och resurser på ansträngningar att bevara eller lappa ihop kulturer och institutioner som inte kan förbättras utan måste ersättas.

Imperiet är organiserat med dominans på alla nivåer, från relationer mellan nationer till relationer mellan familjemedlemmar. Imperiet bringar lycka och välstånd till ett fåtal och dömer majoriteten till elände och slaveri, undertrycker den kreativa förmågan hos alla och ägnar mycket av de mänskliga samhällenas tillgångar åt att vidmakthålla maktens institutioner.

Earth Community däremot organiseras i gemenskaper, frigör den mänskliga förmågan till kreativt samarbete och delar på resurser och överskott till allas bästa. Belägg som stödjer möjligheterna hos Earth Community kommer från upptäckter inom kvantfysik, evolutionsbiologi, utvecklingspsykologi, antropologi, arkeologi och religiös mystik. Det var den mänskliga inriktningen före Imperiet; vi måste välja att åter lära oss hur man lever efter dessa principer.

Tendenser som är karakteristiska för vår tid, visar att Imperiet har nått gränserna för vad människor och Jorden kan bära. En tilltagande ekonomisk storm som härrör ur de samverkande effekterna av "oljetoppen", klimatförändringar och en amerikansk ekonomi i obalans beroende på skulder som den aldrig kan betala, kommer med nödvändighet att medföra en dramatisk omstrukturering av varje aspekt hos det moderna livet. Vi har emellertid makten att välja om konsekvenserna ska visa sig i form av en slutlig kris eller en enorm möjlighet. Den Stora Vändpunkten är inte en förutsägelse. Den är en möjlighet.

En vändpunkt bort från livet

Enligt kulturhistorikern Riane Eisler utvecklades de tidiga människorna inom en kulturell och institutionell ram som kan betecknas som Earth Community. De organiserade sig för att tillgodose sina behov genom att samarbeta med livet snarare än att dominera det. Sedan, för cirka 5000 år sedan, gjorde våra förfäder med början i Mesopotamien en tragisk kursomläggning från Earth Community till Imperium. De vände sig bort från vördnaden för livets skapande kraft, som representerades av kvinnliga gudar och naturandar, till att hylla hierarki och svärdets makt, som representerades av avlägsna, vanligen manliga gudar. De äldres och prästinnornas visdom ersattes av den mäktige, ofta obarmhärtige kungens despotiska regim.

Vem betalar priset?

Folken i de mänskliga samhällen som byggde på dominans förlorade sin känsla av förbundenhet med den levande jorden, och samhällena delades upp mellan de styrande och de styrda, exploatörer och exloaterade. Den brutala kampen om makt skapade en obeveklig spela-med-eller-dö, styr-eller-bli-styrd-dynamik av våld och förtryck och tjänade till att upphöja de mest hänsynslösa till de högsta maktpositionerna. Sedan denna ödesdigra vändpunkt har den största andelen av de resurser som funnits tillgängliga för mänskliga samhällen letts bort från att tillfredsställa basala livsbehov till att användas för militära styrkor, fängelser, palats, tempel och till stöd och arvoden för propagandister och andra personer, som dominanssystemet är beroende av. Stora civilisationer byggda av ärelystna regenter föll för den ena vågen av korruption och erövring efter den andra.

Imperiets huvudsakliga institutionella struktur har utvecklats från stads-staten till nationalstaten till att bli global, men det underliggande mönstret av dominans består. Det är självklart: för att ett fåtal ska kunna vara i toppen måste många vara i botten. De mäktiga kontrollerar och institutionaliserar de processer som bestämmer vem som ska åtnjuta privilegier och vem som ska betala priset, ett val som vanligtvis resulterar i att hela grupper av människor utesluts från makt på grund av ras och kön.

Den farliga sanningen

Häri ligger en avgörande insikt. Om vi söker efter källorna till de sociala sjukdomar som blir allt tydligare i vår kultur, finner vi att de har ett gemensamt ursprung i Imperiets maktförhållanden, som har överlevt i stort sett intakta trots de senaste två århundradenas demokratiska reformer. Sexism, rasism, ekonomisk orättvisa, våld och miljöförstörelse som har plågat samhällena under 5000 år och nu har fört oss till randen av en möjlig dödsbringande kris – allt härrör från samma källa. Att befria oss från detta patologiska mönster kräver en gemensam lösning – att Imperiets underliggande dominanskultur och dess institutioner ersätts med gemenskapskulturer och -institutioner. Tyvärr kan vi inte förvänta oss att Imperiets makthavare ska visa vägen.

Bortom förnekelse

Historien visar att när imperier faller sönder blir den styrande eliten allt mer korrupt och hänsynslös i sin strävan att säkra sin egen makt – en dynamik som nu blir allt tydligare i USA. Vi amerikaner baserar vår identitet i hög grad på myten att vår nation alltid har förkroppsligat de högsta principerna för demokrati och vi ser det som vår uppgift att sprida fred och rättvisa i världen.

Men det har alltid funnits en spänning mellan Amerikas höga ideal och dess verklighet som en modern version av Imperium. Den frihet som utlovas i *the Bill of Rights* (författning om individens rättigheter, ö.a.) står i skarp kontrast till omhuldandet av slaveriet i konstitutionens ursprungliga artiklar. Beskyddet av egendomsrätten, en idé som är central för den amerikanska drömmen, står i motsättning till det faktum att vår nation byggdes på land som tagits med våld från ursprungsbefolkningen. Även om vi betraktar rösträtten som kännemärket för vår demokrati dröjde det nära 200 år tills den rätten utsträcktes till alla medborgare.

Amerikaner som är inskolade i Amerikas ideal har svårt att fatta vad våra styrande håller på med, eftersom det mesta är på tvärs mot föreställningar om jämlikhet, rättvisa och demokrati. Inom ramen för historisk verklighet är det fullt klart: De spelar upp slutscenen i Imperiet och försöker befästa makten genom allt mer auktoritära och antidemokratiska medel.

Kloka val vilar med nödvändighet på en grund av sanning. Den Stora Vändpunkten bygger på att vi vaknar upp för sanningar som länge förnekats.

Globalt Uppvaknande

Imperiets trogna anhängare vidhåller att de inneboende bristerna i vår mänskliga natur leder till en naturlig benägenhet för girighet, våld och maktbegär. Social ordning och materiella framsteg är därför beroende av att ett elitistiskt styre och marknadsdisciplin tillämpas för att kanalisera dessa mörka sidor i positiv riktning. Psykologer som studerar det individuella medvetandets utvecklingsvägar observerar en mera komplex verklighet. På samma sätt som utvecklingen av vår fysiska kapacitet och potential under uppväxten är beroende av lämplig fysisk näring och träning så är också utvecklingen av vårt medvetandes kapacitet och potential avhängig av att vi får ändamålsenlig social och känslomässig näring och träning.

Under en livstid genomgår de som får det erforderliga känslomässiga stödet en utvecklingsväg från den nyföddes narcissistiska, odifferentierade, ”magiska” medvetande till den visa äldre människans fullt mogna, allomfattande och flerdimensionella spirituella medvetande. Medvetandets lägre, mer narcissistiska nivåer, är fullt normala för små barn men blir sociopatiska hos vuxna och är lätta för reklamare och demagoger att uppmuntra och manipulera. De högre medvetandenivåerna är en nödvändig grundval för en mogen demokrati. Kanske är Imperiets största tragedi att dess kulturer och institutioner systematiskt undertrycker vår utveckling till högre medvetandenivåer.

Med tanke på att Imperiet har bestått i 5000 år skulle en kursändring från Imperium till Earth Community kunna verka som en hopplös fantasi om det inte vore för resultaten från värderingsundersökningar som visar att ett globalt uppvaknande till de högre medvetandenivåerna redan är på väg. Detta uppvaknande drivs delvis av en kommunikationsrevolution som trotsar elitistisk censur och bryter ner de geografiska barriärerna för interkulturellt utbyte.

Konsekvenserna av uppvaknandet visar sig i rörelserna för mänskliga rättigheter, kvinno-, miljö-, freds- och andra sociala rörelser. Dessa rörelser hämtar i sin tur energi från det växande ledarskapet hos kvinnor, sammanslutningar av färgade och ursprungsbefolkningar och från ett skifte i den demografiska balansen till förmån för flera äldre som med större sannolikhet har uppnått de visa äldre människornas mer utvecklade medvetandenivå.

Lyckligtvis har vi människor nu en möjlighet att göra ett kollektivt val som art och befria oss från Imperiets till synes obevekliga tävla-eller-dö-logik i just det ögonblick då vi står inför nödvändigheten att göra det. Den hastighet med vilken institutionella och tekniska framsteg har skapat möjligheter som är helt nya för den mänskliga erfarenheten är häpnadsväckande.

FÖR BARA LITE MER ÄN 60 ÅR SEDAN skapade vi Förenta Nationerna, som trots alla brister för första gången gjorde det möjligt för representanter för hela världens nationer och folk att mötas på neutral mark för att lösa konflikter genom dialog i stället för med vapenmakt.

FÖR MINDRE ÄN 50 ÅR SEDAN tog sig vår art ut i rymden för att titta tillbaka och se på oss själva som ett folk som delar samma öde på ett levande rymdskepp.

PÅ LITE MER ÄN 10 ÅR har våra kommunikationsteknologier gett oss möjligheter att, om vi så önskar, länka ihop alla människor på planeten i ett osynligt nät av nästan gratis kommunikation och samarbete.

Vår nya tekniska kapacitet har redan gjort det möjligt att länka ihop miljoner människor som håller på att lära sig att arbeta som en dynamisk, självstyrande organism, som överskrider ras-, klass-, religions- och nationsgränser och fungerar som artens gemensamma medvetande. Denna sociala organism brukar kallas för det globala civila samhället. I februari 2003 fick det mer än 10 miljoner människor att gå ut på gatorna i hela världens metropoler, städer och byar för att kräva fred inför USA:s hot om att invadera Irak. Denna monumentala, kollektiva aktion skedde utan någon central organisation, utan budget och utan någon karismatisk ledare, genom sociala processer som aldrig tidigare har varit möjliga i den skalan. Detta var bara en försmak av de möjligheter för radikalt nya former för gemensam organisering, som nu ligger inom räckhåll för oss.

Bryt tystnaden, gör slut på isoleringen och ändra berättelsen

Vi människor lever med berättelser. Nyckeln till att välja Earth Community är att erkänna att grunden till Imperiets makt inte ligger i dess instrument för fysiskt våld. Den ligger i Imperiets förmåga att kontrollera de berättelser genom vilka vi definierar oss själva och våra möjligheter. Detta för att vidmakthålla de myter, som legitimerar Imperiets maktrelationer. För att förändra människans framtid måste vi förändra de berättelser som definierar vem och vad vi är.

Berättelsens makt

I 5000 år har den styrande klassen odlat, belönat och förstärkt rösterna från de berättare, vars historier legitimerar Imperiet och förnekar vår naturns högre möjligheter som skulle kunna få oss att leva tillsammans i fred och samverkan. Det har alltid funnits några som förstått möjligheterna hos Earth Community, men deras berättelser har marginaliserats eller tigits ihjäl av Imperiets styrinstrument. De historier som ständigt upprepas av Imperiets skribenter blir de berättelser folk tror på. Berättelser om hoppfullare möjligheter förblir ohörda eller obeaktade och de som fått denna insikt är inte i stånd att identifiera och stödja varandra i sin gemensamma uppgift att berätta om den. Lyckligtvis håller de nya kommunikationsteknologierna på att bryta detta mönster. Allt eftersom de som berättar den sanna historien når en större publik blir Imperiets myter svårare att upprätthålla.

Kampen om att bestämma innehållet i de rådande kulturella berättelserna präglar till stor del den nuvarande kulturella politiken i USA. En extrem högerallians av elitära, multinationella

plutokrater och religiösa fundamentalister har erövrat kontrollen över den politiska diskursen i USA, inte i kraft av sitt antal som är relativt ringa, utan genom att kontrollera den härskande kulturens berättelser om vad som är vägen till välstånd, trygghet och mening. I alla sammanhang bekräftas Imperiets dominansförhållanden av den yttersta högerns favoritversioner av dessa historier.

IMPERIETS VÄLSTÅNDSBERÄTTELSE hävdar att en evigt växande ekonomi gynnar alla. För att ekonomin ska växa behöver vi välbärgade människor som kan investera i företag som skapar jobb. Därför måste vi uppmuntra de rika genom att minska deras skatter och eliminera regler som skapar barriärer för att ackumulera rikedom. Vi måste också eliminera välfärdsprogram för att lära de fattiga värdet av att arbeta hårt till vilken lön marknaden än erbjuder.

IMPERIETS TRYGGHETBERÄTTELSE framställer en farlig värld, fylld med kriminella, terrorister och fiender. Den enda vägen att trygga vår säkerhet är genom betydande utgifter för militär och polis för att upprätthålla ordningen genom fysisk styrka.

IMPERIETS MENINGSBERÄTTELSE förstärker de andra två genom att framställa en Gud som belönar rättskaffenhet med rikedom och makt och ger de rika mandat att härska över de fattiga som helt rättvist får tåla ett gudomligt straff för sina synder.

Alla dessa berättelser tjänar att alienera oss från livets stora gemenskap och förneka vår naturs positiva möjligheter och legitimerar samtidigt ekonomisk ojämlikhet, användningen av fysiskt våld för att upprätthålla Imperiets ordning och de särskilda rättigheter som makthavarna åtnjuter.

Det är inte tillräckligt att debattera skattedetaljer och utbildningspolitik, budgetar, krig och handelsöverenskommelser, som många i USA gör, för att hitta en positiv politisk agenda. Det räcker heller inte att formulera paroller för att appellera till massorna i syfte att vinna nästa val eller den politiska debatten. Vi måste fylla mainstream-kulturen med berättelser om Earth Community. Medan berättelser om Imperiet ger näring åt en härskarkultur ger berättelser om Earth Community näring åt en gemenskapskultur. De bejakar den positiva potentialen hos vår mänskliga natur och visa att förverkligandet av verkligt välstånd, trygghet och mening är beroende av att vi skapar levande, omsorgsfulla, sammanhållna samhällen som hjälper alla människor att förverkliga sin fulla mänsklighet. Att dela dessa glädjande nyheter om våra mänskliga möjligheter genom ord och handling är kanske den största och viktigaste uppgiften i vår tid.

Att ändra de rådande berättelserna i USA är kanske enklare än man skulle kunna tro. Trots de skenbara politiska oenigheterna visar amerikanska data en häpnadsväckande konsensus i nyckelfrågor. 83 procent av amerikanerna tror att USA som samhälle är fokuserat på fel prioriteringar. En stor majoritet vill se högre prioritet på barn, familj, lokalsamhälle och en hälsosam miljö. Amerikanerna vill också ha en värld som sätter människor framför produktion, andliga värden framför finansiella och internationellt samarbete framför internationell dominans. Dessa Earth Community-värderingar delas faktiskt i stor omfattning av både konservativa och liberaler.

Att vår nation är på fel kurs beror inte på att amerikanare har fel värderingar. Den är på fel kurs på grund av kvarlevande imperialistiska institutioner som ger omåttlig makt åt en liten allians av högerextremister som kallar sig själva konservativa och hävdar att de stödjer

familje- och samhällsvärden, men som förordar en ekonomisk och sociala politik som utgör ett hänsynslöst krig mot barn, familjer, lokalsamhällen och miljö.

Den speciella mänskliga förmågan till att reflektera och träffa medvetna val medför ett motsvarande moraliskt ansvar att bry sig om varandra och planeten. I själva verket är vår innersta önskan att leva i kärleksfulla relationer till varandra. Hungern efter kärleksfulla familjer och samhällen är en mäktig men latent enande kraft och en möjlig grund för en framgångsrik politisk koalition ägnad att skapa samhällen som hjälper varje människa att aktualisera sin högsta potential.

I dessa turbulenta och ofta skrämmande tider är det viktigt att påminna sig att vi är privilegierade som får leva vid den mest spännande tidpunkt i hela mänsklighetens historia. Vi har möjligheten att vända om kursen bort från Imperium och välkomna Earth Community som ett medvetet kollektivt val. Vi är dem som vi har väntat på.

I särskild ruta:

Tre vändpunkter

Den Stora Vändpunkten kräver mer än bara anpassning på gränsen av Imperiet. Den kräver att vi vänder oss från makt- till gemenskapsrelationer i vart och ett av de tre stora områdena för mänsklig aktivitet.

Kulturell vändpunkt

Den Stora Vändpunkten börjar med ett kulturellt och andligt uppvaknande – en omvälvning av kulturella värden från pengar och materiellt överflöd till liv och andligt förverkligande, från en tro på våra begränsningar till en tro på våra möjligheter och från att frukta våra olikheter till att glädjas över våra olikheter. Det kräver omdiktning av våra kulturella berättelser som de definierar människans natur, mål och möjligheter.

Ekonomisk vändpunkt

Den kulturella vändpunktens skifte i värderingar kommer att leda till att vi omdefinierar rikedom – till att mäta den i hälsan hos våra familjer, lokalsamhällen och naturmiljöer. Den kommer att leda oss från en politik som hyllar dem på toppen till en politik som gynnar dem på botten, från att samla på hög till att dela, från koncentrerat till utspritt ägande och från äganderätt till ansvarsfull förvaltning.

Politisk vändpunkt

Den ekonomiska vändpunkten skapar de nödvändiga betingelserna för ett skifte från en en-dollar, en-röst-demokrati till en en-person-, en-röst-demokrati, från passivt till aktivt medborgarskap, från konkurrens för individuella fördelar till samarbete för ömsesidiga fördelar, från vedergällningsrättvisa till en rättvisa som syftar till återanpassning och från social ordning byggd på tvång till social ordning byggd på ömsesidigt ansvarstagande och tillförlitlighet.

David Korten, född 1937, är en av grundarna till ”The Positive Futures Network”. Läs mer på www.yesmagazine.org/greeturning. YESMagazine är en tidskrift för förmedling av de nya berättelserna. Två av Kortens böcker finns på svenska: ”När företagen styr världen” och ”Agenda för en ny ekonomi”.